26րդ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 7105   23 ՄԱՅԻՍ 1909   ՇԱԲԱԹ   5 Juin 1909   26me année   N. 7105

"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.ո.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آرەولق
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قرەکین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVEEK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

ԱՄԵՆ. Տ. Տ. ԵՂԻՇԷ ԵՊՍԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ
ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՅՈՑ

Ո՞ՐԸ ՅԱՆԴԻՄԱՆԱՆՔԻ ԱՐԺԱՆԻ Է

Շարունակական գանգատ մը կայ հայ թերթերուն դէմ. թէ անոնք չափազանցութիւններով միտքերը կը խռովեն, իրողութիւնները կը խեղաթիւրեն, ճշմարտութիւնները կ'այլակերպեն, յուզումնացունց և տարապայման լուրեր կը հրատարակեն: Գլխաւորապէս այդ մամուլին կը յանդիմանուի իր բռնած ընթացքը Ատանայի եղերերգութեան մէջ:

Սակայն, բացի այն պարագայէն որ անիմանալի բան է պահանջել ազգի մը մամուլէն լուռ ու մունջ անտարբեր անզգած հանդիսատես ըլլալ երբոր այդ ազգին քսան հազար զաւակները կոչկոճահար կը կոտորուին անգթութեան նրբանքներով՝ դեռ օտար մարդկային տաբեգրութիւններուն, ու ասիկա Սահմանադրական երկրի մը մէջ ուր առնուազն կեանքի և ինչքի ապահովութիւնը պիտի տիրէր, եւրոպական մամուլը և օտարազգիներու վկայութիւնները կան, որոնք աւելի քան հայ մամուլը կամ հայ ականատեսներու վկայութիւնները, կը հաստատեն կէտ առ կէտ բոլոր մինչև հիմակ գրուածները՝ հայ թերթերուն մէջ՝ կիլիկեան արհաւիրքի մասին: Թողունք ֆրանսական կամ անգլիական մամուլին հրատարակութիւնները. բայց գերմանական մամուլն իսկ որ գիտենք թէ ո՛ր աստիճան կը հետաքրքրուի Հայով կամ կը համակրի անոր, Կիլիկիոյ սարսափներուն վրայօք հրատարակած մանրամասնութիւններովը լիուլի և կէտ առ կէտ կը հաստատէ ինչ որ մինչև ցարդ գրուեցաւ հայ մամուլին մէջ այդ մասին: Պերլինէր Թակեպլաթի նման հիմնապէս հայատեաց թերթի մը կիլիկեան թղթակցութիւնները զորս նոյնութեամբ արտատպեցինք Արեւելքի մէջ, ոչ միայն կը մեղմացնէին ինչ որ մենք և ուրիշ ազգային թերթեր հրատարակեցին Ատանայի վայրագութիւններուն նկատմամբ, այլեւ կը հաստատէին ու անդին ալ կ'անցնէին, Տընի Քոչէնին Ֆրանսայի Խորհրդարանին մէջ կարդացած նամակները որոնք բխած էին հիւպատոսական աղբիւրէ, որով և պաշտօնական էին ու վաւերական: Վերջապէս, եւրոպական մամուլին մէջ երեւցած բոլոր նկարագրութիւնները կը կենան հաստատելու համար թէ հայ մամուլը ոչի՛նչ չափազանցած, ոչի՛նչ խեղաթիւրած, ոչի՛նչ այլակերպած է: Իրողութիւնները, իրենց ամբողջ ահարկութեամբը, արձանագրուեցան հայ մամուլին էջերուն մէջ: Ի՞նչ տեսակ լռութիւն մըն է որ կը պահանջուի մենէ. լռութիւն մը որ հաւասար պիտի ըլլար գործուած ոճիրներուն մեղսակցութեանը և ազգային դաւաճանութեան մը: Հայ մամուլը անընդունակ է այս տեսակ անմարդկային և հրէշային քայլի մը. անիկա իր պարտքը կատարեց ու պիտի կատարէ ցորչափ արդարութեան ըմբռնումը անաղարտ ու կենդանի մնայ այս երկրին ղեկավարներուն միտքին մէջ: Չեմ գիտեր թէ յոյն մամուլը տարբեր ընթացք մը պիտի բռնէ՞ր եթէ — Աստուած չընէ — իր ազգակիցները նմանօրինակ աղէտի մը զոհ երթային: Անհանդուրժելի բան է վերջապէս պահանջել մենէ որ լուռ մնանք, երբոր հայ դիակները, ծովերն ի վար գահավիժուած, կը ճեմեն հիմակ Միջերկրականի ալիքներուն վրայ, կղզիները կ'այցելեն, կտրուած գլուխներ, անդամազուրկ կոճղեր իրենց ներկայութիւնը կը յայտնեն ջուրի տարածութեան մը վրայ որ չորս կողմէն պաշարուած է քաղաքակրթուած երկիրներով:

Բայց եթէ յանդիմանութեան արժանի մամուլ մը կայ՝ այն ալ Թուրք մամուլն է, որ սա Կիլիկիոյ տրամին սկիզբէն ի վեր կարեկցութեան և գութի աղաղակ մը չարձակեց, գործուած այլակերպ ու դժոխային վայրագութիւններուն վրայ բառ մը չգրեց, և ասիկա չընելէն զատ ջանաց — ճշճիմ բացառութեամբ — եղելութիւններն աքօղել, պատասխանատուութիւնները զարտուղել, ոճիրները մեղմացնել, զոհերը դահիճներուն հետ շփոթել, յանցաւորը անմեղ և անմեղը յանցաւոր ցոյց տալ: Ահա թէ ո՛րն է նողկալին և կշտամբանքի արժանին: Գոնէ այդ չէզոքութեան դիրքին վրայ մնար այդ մամուլը: Վերջերս մանաւանդ, մեր Թուրք պաշտօնակիցներէն ոմանք, ի մէջ այլոց Իթթիհատ, և մանաւանդ համբաւաւոր Թանինը բաներնին գործերնին ձգեր կը հերքեն ու կը հերքեն, ջանալով մազմաղի տակ ծածկել կիլիկեան մեծ աւերումը, իբր թէ արդէն բաւական չըլլար այն մոխիրը որուն տակ քսան հազար Հայու ջարդուկոտոր դիակներ ծածկուեցան և անհամար հայ երդիքներ խղդուեցան: Խալիտէ Սալիհ հանըմին ողբերգական արտասուաթոր կոծը մենաւոր կոծողի պէս պիտի մնայ Թուրք մամուլին մէջ, իր այդ եզականութեամբը ու առանձնութեամբն իսկ կենդանի և ուժգին յանդիմանութիւն մը յիշակերտելով Թուրք մամուլին անտարբերութեան և անկարեկցութեան ամայի յատակին վրայ: Խալիտէ հանըմին ազնիւ ձայնը անկարող է սակայն միս մինակը լեցնել Թուրք մամուլին հրապարակին վրայ տիրող լռութիւնը՝ կիլիկեան ոճիրներուն առջեւ: Եւ ո՞վ կրնայ ըսել թէ այս լռութիւնը, պղատոնական այս կեցուածքը շատ աւելի մեծ գրգիռներ կամ քաջալերութիւններ չեն Անատոլուի ներքին գաւառներուն մէջ նոր արիւններու ի խնդիր կազմ և պատրաստ սպասող ոճրական լեգէոններուն, քան նոյն իսկ ճշգրտապատում տեղեկագրութիւնները կիլիկեան արհաւիրքներուն՝ երեւցած հայ մամուլին մէջ: Կ'ուզէի գիտնալ թէ ո՞ր Թուրք թերթը զայրաբորբ ուժգնութեամբ մը օր մը օրանց ելաւ պախարակել, նշաւակել իսլամ ամբոխին խուժանին երկրակործան շահատակութիւնները Կիլիկիոյ մէջ: Ատոր մէջ ի՞նչ կարելի է տեսնել եթէ ոչ տեսակ մը գոհունակութիւն ոմանց քով, տեսակ մը անտարբերութիւն ուրիշներուն մէջ և անբացատրելի անհասկացողութիւն մը շատերու քով: Դեռ երէկ էր որ Թուրք մամուլը Ատանայէն և Հալէպէն հեռագիրներ հրատարակեց, որոնց մէջ բոլորովին կը հերքուէին իսլամացումներու և առեւանգումներուն լուրերը: Հայակեր գայլեր՝ հայ ընտանեկան սուրբ պատիւը իրենց շնական կիրքերուն տակ ճղակտոր ըրին, հայ կոյսերը լեռնէ լեռ փախցնեն, բռնի իսլամացնեն, և տակաւին մեր Թուրք պաշտօնակիցները ելլան ըսեն թէ «ո՞ւր է, թող ցուցունեն. ո՞ւր են առեւանգուածները, իսլամացուածները:» Բի՛չ մըն ալ, և այդ մամուլը պիտի ելլայ յայտարարել թէ սուտ է Ատանայի դէպքը, ոչ ջարդ եղած է, ոչ թալան, ոչ հրդեհ, և աշխարհիս լաւագոյն անկիւններէն մէկն է Կիլիկիան: Լռութեան և ուրացումի այս քաղաքականութիւնը, որուն կը հետեւի Թուրք մամուլը, մէկն է այն չարիքներէն որոնք չեն թոյլ տար որ այս դժբախտ երկիրը հիմնականապէս բարեկարգուի, արդարութեան և հաւասարութեան սկզբունքին վրայ:

Հայ մամուլը կիլիկեան արհաւիրքին մանրամասնութիւնները ճշգրտօրէն հրապարակելով՝ ոչ միայն պարտք մը կատարած եղաւ, այլ և ծառայութիւն մը մատուց երկրին և դիւրացուց արդարութեան գործը, որ հիմակ կատարուելու վրայ է Ատանայի մէջ: Իսկ Թուրք մամուլը, աքօղելով իրողութիւնները, պարտկել ուզելով ճշմարտութիւնները, արդարութեան և իրաւունքի դէմ գործեց և հաւատարիմ չգտնուեցաւ այն կոչումին զոր կը պարտադրէ Սահմանադրութիւնը:

Ահա թէ ինչ կ'ըսենք մենք Սիքքէր Սաիգա անուն թերթին, որ իր երէկի թիւով ծածկամիտ տողերու մէջ շատ մը բաներ հասկցնել ուզած ատենը՝ ձեռքի տակէ տգեղ ակնարկութիւններ կ'ընէր հայ մամուլի հասցէին:

Եր. Սրմաքէշխանլեան

ՄՇՈՅ Ս. ԱՌԱՔԵԼՈՑ ՎԱՆՔԻ

ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Մշոյ պատմական այս վանքը՝ որ քաղաքէն գրեթէ մէկ ժամ հեռաւորութեան վրայ՝ Տերինկատարի զալարագեղ ստորոտին վրայ կը գտնուի. հողային բաւական ընդարձակ սեփականութեանց տէր է, որոնց մեծ մասը կտակուած, նուիրուած են Մամիկոնեանց վերջին շառաւիղներէն՝ Ծորտուանէլ, Տաճատ, Սահակ, Համազասպ Մամիկոնեաններէ եւն. ու ոչ նուազ բարեբեր:

Ամէնէն արդիւնաբերն են Տաճատայ և Ծորտուանէլի Մշոյ Բերդակ գիւղին մէջ ունեցած ընդարձակ կալուածները, որոնք այժմ վանքին սեփականութիւնն են:

Ասոնք ամէնքը՝ երբ 35 տարի առաջ ըստ սովորութեան արձանագրուած էին վանքի վաղեմի վանահայր Տ. Յովհաննէս վարդապետ Մուրատեանի անուան, բայց որովհետեւ Տ. Յովհաննէս վարդապետը ծերացած էր և արձանագրութեան փոխանցումը անխուսափելի դարձած էր, կալուածները մահլիւլի վտանգէ ազատելու համար, երկու տարիէ ի վեր Մշոյ Առաջնորդարանի մէջ միջոցներ ձեռք առնուած և հէօճէթը շէրիով որոշուած էր արձանագրութեանց փոխանցման խնդիրը, մաս մը կարգադրուած, իսկ մեծ մասը դարձեալ անարձանագրելի կը մնար, Մշոյ կալուածոց տեսչի այն առարկութեամբ թէ առանց Տէֆթէրհանէի հրամանին, ինքը չի կրնար նոր միւթեվէլլիներու անուան արձանագրել:

Մուշի երեսփոխան Գեղամ որ Մուշ եղած ատեն ալ այս խնդրոյն նախաձեռնարկ գտնուած ու ծանօթ էր, Փետր.ի վերջերը հարկ եղած դիմումները կատարած էր, և Մուշէն եղած զեկուցման վրայ դարձեալ Տէֆթէրհանէի վարչութեան դիմած և ստուգած էր, որ հարկ եղած հրահանգը՝ իր առաջարկին համաձայն և Պետական Խորհուրդի որոշման հիման վրայ՝ տրուած է ի Մուշ՝ վանքին բոլոր կալուածները՝ ըստ հէօճէթը շէրիի արձանագրուելու նոր միւթեվէլլիներու՝ Գասպար Չօչիկեան, Աւագ Ցարթինեան, Մ. Փէրհատ, Շահնազարեան աղաներու անուան:

Փոխանցման ծախքերու հոգացման համար Պատրիարքարանի Նպաստից Սնտուկը երկու տարի առաջ 50 ոսկիի ձեռնտուութիւն մը ըրած էր, նախորդ Պատրիարք Տ. Օրմանեան Սրբազանի ձեռամբ:

Գեղամ այս կարգադրութիւնը նամակով մը հաղորդեց Մշոյ Առաջնորդական փոխանորդին, յանձնարարելով՝ որ անյապաղ լրացնել տան մնացած կալուածներու արձանագրութիւնը և իրեն ալ տեղեկագրեն, միանգամայն իմացած ըլլալով թէ՝ Մշոյ բերդի Թաղեցի կարգ մը Թուրքեր և Ոլըքցի ըսուած Քիւրտեր ոտնձգութիւններ սկսած են ընել նոյն վանքի արեւմտակողմի սեփականութեանց դէմ, խնդրեց որ իրեն մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդուին:

ՆՈՐ ՔՈՅՐԵՐՈՒՆ

ԽԱԼԻՏԷ ՍԱԼԻՀ ՀԱՆԸՄԻՆ

Օրօրոցին փայտերն արդէն դագաղի մը բեկորներէն
Կերտուած էին, ուր դիեցուց հայ մայրն իրեն զաւակը.
Տղեկն իբրեւ չարժուն խորհուրդ՝ մօրը վիզէն կը կախուէր
Մինչ իր ամուսինն ալ վաղուց կախաղանին չուանէն էր կախուեր.
Քայքայուեցաւ օրօրոցը և տղեկը իբրեւ քուրջ
Եղտիւրներու ու քարերու վրայ նետուած՝ օրհասեցաւ անտերունչ:
Երախային ու օրրոցին փայտերուն
Ջախջախման ի լուր, ո՜վ նոր Քոյր,
Նայուածք մը նետէ՛ գէթ սա գիշերին կոյր
Որ ցերեկի մը փոխարկուի մեզ համար:

Մեր տղաքը՝ Թիկունքի մը զարնելու շա՜տ կը սոսկան,
Թերեւս գիտեն կուրծքերու լոկ ճակատիլ.
Ունին իրենց արեւները, երկաթները տարիներու
Որոնք օղակ օղակ ու վէգ վէգի փշրուեցա՜ն այս հողին վրայ...
Հոս լռութեամբ մեռնելուն քով աղմուկո՛վ ալ մեռնիլ կայ:
Յաղթաբազուկ մարտիկներու անշունչ մարմնոյն վրայ,
Ով նո՛ր Քոյրեր, չարչարանքի ասեղներով հիւսուած՝
Երկար սեւ վարագոյրներ քաշեցէք:
Հարազատ մայրերու դուք հարազա՛տ աղջիկներ,
Մ'ըսէ՛ք թէ անոնք կեանքէն շատ շա՛տ հեռացան,
Մահը քիչ մը հեռու երթալ է կեանքէն.
Եւ աւելի՛ հեռու գացած կ'ըլլայ մահն երբ
Զէնքերու դիւցազներգակ աղմուկներուն չի հանդիպի:

Հնադարեան ամրոցներուն սեւատարփ քարերուն մօտ
Իրենց սուգը ստայնող լեմոնենիներու տակ՝
Այրուած Հայեր բուրգ մը դրին, որուն վրայէն
Բարի պահակ մը աչքն Արեւմուտք դարձուցած
Կիլիկիային արեւմուտը, մայրամուտը վայգուժեց...:
Ով նո՛ր Քոյրեր, Սիհունի ափը նստեցէք.
Հոդ ալիքներն արդեօք ինչեր պիտի երգեն.
Ամէն մէկ ալիքի մէկ սեւ շղա՛րշ ծալլեցէք:
Գիտեմ կ'այրէ ճակատնիդ այն կրակն, ուր
Ածխացան ինչ հանճարաշատ տղեկներ:
Սիհունէն դէպի վեր բոցեր միայն կ'ամբառնան,
Գիտեմ, գիտե՛մ, ով նոր Քոյր, Ջուրին մէջ ալ թաց կրակներ կան:

Այս թաց կրակներուն վրայ՝ ուրկէ աչքերդ ալ ունին, Քո՛յր,
Լեմոնենին —տարիներով բանտարկուած մը— զովութիւն մը չի՛ սփռեր:
Ասպետական այս խրոխտ ազգին հայրերն ինչպէս
Ձգեցին մեկդի օրօրոցներն իրենց զաւկին,
Օրօրոցնե՛ր, որոնց փայտէն սուրբ անտառ մը կրնար կանգնիլ,
Որոնց տերեւուտքին մէջ հարաւի աղի հովերը
Պիտի կրնային տիեզերական նոր Քոյրերու ձեռքով
գգուող սանտրե՛ր պտըցնել.
Սանտրե՛ր, ո՜վ գիտէ որուն կրծոսկրէն կերտուած...:

Հիմա ձա՜յն չկայ, ե՛րգ չկայ, օրրո՜ց չկայ,
Լեմոնենիներու Թռչունները կ'երգեն լոկ
Ծծումներու և Թարմ աճիւններու վրայ:

Օրրոցներու, խանձարուրներու կորուստով
Սուրբ անտառի մը փայտերն ալ կորած՝
Կը հեծեն Թանձր ծծումներու տակ հիմա:
Եկէք, ո՛վ Քոյրեր, Մայրե՛ր, ափերուն մօտ Սիհունի,
Բիւր զոհերու նոր արիւնին վրայ՝
Չըլլայ որ գոհաբանութեան խոյ մը կամ երինջ մը մորթէք.
Նշանտուքի, հարսնիքի և կնունքի
Հանդէսներուն ալ մի՛ մորթէք նոր խոյեր.
Մարդկային նոր զոհերն արդէն կը բաւեն մեր աշխարհին:

Այսօր տապարն ի ձեռին՝ մտած եմ արդէն Թիֆաստանիս մէջ
Կոտորելով անխնայ նոպալենիներս(*), ուր միայն կը սնանէին
Որդան կարմիրները չքնաղ.
Մինչ այդ պահուն
Հողին բերանման ճեղքերէն հնչիւննե՛ր կուգային.—
«Ա՛լ պէտք չունինք կարմիր գոյնին, որդան կարմիրին,
Կը բաւէ մեր գո՛յնն արիւնին...»:

ԼԵՒՈՆ ԼՍԱՃԱՆԵԱՆ

(*) Թուփ մը:

ՆԱՄԱԿ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԷՆ

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

Նախարարական փոփոխութիւն.— Մակեդոնիոյ արդի վիճակը.— Կ. Պոլսոյ պուլկարական նոր դեսպանը:

Սոֆիա, 19/31 մայիս

Այս օրերս դահլիճը տագնապի մէջ է: Բուն պատճառը սա է որ Կ. Պոլսոյ մէջ ստորագրուած Թուրքեւպուլկար համաձայնութիւնը ինչպէս և Բեդերսպուրկի մէջ ստորագրուած բրոթօքոլը հարկ պիտի ըլլայ Երեսփ. Ժողովին մէջ վաւերացնել, և այս անհրաժեշտ գործողութիւնը պիտի կատարուի ի մօտոյ կա՛մ արտակարգ ժողով մը գումարելով և կամ պիտի սպասուի Երեսփ. Ժողովի կանոնաւոր գումարման: Ամէն պարագայի մէջ՝ Նախարարապետ Պ. Մալինոֆ ի նկատի ունենալով որ այդ բրոթօքոլները իրենց մէջ ծանր նախատինքներ կը պարունակեն հանդէպ Պուլկարիոյ և որոնք միեւնոյն ժամանակ ստորագրուած են Դահլիճի ներկայացուցիչներուն կողմէ, աւելի յարմար կը նկատէ, խնդիրը Երեսփ. Ժողովին չգացած և հօն Նախարարութեան անվստահութեան ու մինչեւ իսկ պարսաւանքի քուէ չտրուած, ինք հրաժարականը տայ. ամենէն խելացիութիւնը կը համարէ այդ բանը։ Այժմ որչափ ալ որ Երեսփ. Ժողովին մեծամասնութիւնը դեմօքրատներն են, վերջերս բաժնուած են երկու մասի, և մինչև իսկ կառավարական կուսակցութեան պատկանողները հակառակ քուէ պիտի տան բրօթօքօլներուն։ Ահա ա՛ս է բուն պատճառը որ Նախարարապետ Պ. Մալինօֆ ի մօտոյ իր հրաժարականը պիտի տայ։ Հետեւաբար անոր հրաժարականին պիտի յաջորդեն նաև միւսներն ալ, որով ամբողջ դահլիճը հրաժարած պիտի ըլլայ։

⁂ Մակեդոնիայէն եկած լուրերը շատ վրդովիչ են։ Ամէն կողմ կը շարունակուին բրօփականտներ՝ զանազան ազգութեանց կողմէ։ Ալպանացիները բնաւ հանդարտ նստելու միտք չունին. օրինակի համար՝ այսօր Սելանիկէն առնուած հեռագիր մը հետեւեալը կ՚ըսէ. «Երբ զինուորական ջոկատ մը Տիաքօվօյի փողոցներէն կ՚անցնէր, մէկ քանի արնաւուտ տուներէն սկսած են կրակ ընել։ Բայց զինուորները կրցած են զանոնք ձերբակալել և զէնքերնին առնել։ Հօն ներկայ եղող Ճավիտ փաշա բնակչութենէն ուզած է զէնքերնին, բայց ժողովուրդը մերժած է այս հրամանը գործադրել։ Կը սպասուի նոր հրահանգներու։ Բրիզրէնի միւթէսարրըֆը, զինուորներով միասին, կը շրջի եղեր գիւղերը՝ տուրքերը և զէնքերը հաւաքելու. կը կարծուի որ ժողովուրդը մեծ ընդդիմութիւն ցոյց պիտի տայ։»

⁂ Կ. Պոլսոյ պուլկարական նախկին գործակատար Պ. Կէչօֆ, վերջերս նորէն Պոլիս գացած ըլլալուն, ոմանք կարծեցին թէ վերահաստատուած ըլլայ միեւնոյն պաշտօնին մէջ, բայց ան գացած է իր գոյքերը ժողվելու։ Պոլսոյ այժմեան պուլկար նոր դեսպան կարգուած է Վիեննայի դեսպան Պ. Սարաֆօվը։

⁂ Հրանօֆ և Իքօնօմօֆ երկու տարիէ ի վեր բանտարկուած էին, շնորհիւ կառավարչական սիսթէմի։ Նախկին Նախարարապետ Փիթքօֆ, որ միապետական սիսթէմը շատ սիրած էր, սպաննուեցաւ երիտասարդի մը կողմէ, որուն անմիջական պատիժը որոշեց Զինուորական Ատեանը, և կախաղանի ենթարկուեցաւ ան։ Միեւնոյն Ատեանը յիշեալ երկու անձերը իբր մեղսակից դատապարտեց, մէկը ցկեանս և միւսն ալ՝ 15 տարի բանտարկութեան։ Անոնց անմեղութիւնը տեսնելով՝ ժողովուրդը հազարաւոր ստորագրութիւններով խնդրագիրներ մատոյց Ֆէրտինանտ իշխանին։ Բոլոր թերթերը բողոքեցին, բայց անօգուտ։ Վերջապէս անցեալ օր Ֆէրտինանտ Չարը, իր անուան տօնախմբութեան առթիւ, ներողագիր մը ստորագրեց, որով երկուքն ալ ազատ արձակուեցան։

ՄԿՐՏԻՉ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը երէկ տեղի ունեցաւ Սուլթան Ահմէտի մզկիթին մէջ։ Կայսրը, ժամ 4ին, Սեօյիւտլի շոգենաւով Տոլմա Պաղչէէն ճամբայ ելաւ և քառորդէ մը ժամանեց Սէրայ Պուռնի քարափը։ Շոգենաւին մէջ կը գտնուէին առաջին քարտուղար Ջիհատ պէյ, առաջին թիկնապահ Րէմզի պէյ և ուրիշ թիկնապահներ։ Սէրայ Պուռնի քարափին վրայ կայսրը ընդունուեցաւ պատերազմական նախարար Սալիհ փաշայի, ուրիշ պաշտօնատարներու և հետեւակ ու հեծեալ զինուորներու կողմէ։ Սուլթանը, որ պաշտօնական համազգեստ կը կրէր, բազմեցաւ քառաձի կառքի մը մէջ, իր դէմը ունենալով պատերազմական նախարարը։ Նիզակաւոր հեծելազօրքերու գումարտակ մը կը հետեւէր կայս. կառքին։ Կայս. թափօրը Թօփգաբու պալատան Սողուք Չէշմէի դուռնէն դուրս ելաւ և Այասոֆիայի ճամբով Սուլթան Ահմէտի մզկիթը ժամանեց ժամ 4½ին։ Ճամբուն երկու կողմերը հեծեալ ու հետեւակ զինուորներ, ոստիկաններ ու ոստիկան-զինուորներ բարեւի կեցած էին. իսկ մզկիթին առջեւ կային. խաւէմէները՝ իրենց նուագածուներովը։ Կայսրը հօն ընդունուեցաւ ազատութեան բանակին հրամանատար Մահմուտ Շէվքէթ փաշայի, ծովային ու ոստիկանութեան նախարարներուն և ուրիշ պաշտօնատարներու կողմէ։ Սուլթանը, ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը, ժամ 5½ին Սէրայ Պուռնի քարափը վերադարձաւ միեւնոյն ճամբով։ Կայսրը մտաւ Սեօյիւտլի շոգենաւը, ուր ընդունուեցան նաեւ Սալիհ ու Մահմուտ Շէվքէթ փաշաները, պալատան առաջին քարտուղարը և թիկնապահներ։ Սեօյիւտլի ժամ 6ին մօտ ճամբայ ելաւ և Տոլմա Պաղչէի, Պէշիքթաշի ու Օրթաքէօյի առջեւէն անցնելով Պէյքօզ գնաց։ Հօն ընդունուեցաւ տեղւոյն Թաղապետութեան Խորհուրդին, ոստիկան-զինուորներու հրամանատարին, ոստիկան-զինուորներու և ժողովրդեան կողմէ։ Կայսրը գնաց Պէյքօզի կայս. քէօշկը, ուր ընդունեց Թաղապետութեան Խորհուրդը։ Նախագահի փոխանորդ Հաճի Ահմէտ պէյ գիւղերու և ժողովրդեան անունով երախտագիտութիւն մատոյց։ Սուլթանը պատասխանեց.

«Երկրին ծաղկումը և քաղաքներու բարեզարդութիւնը ամէնէն մեծ փափաքս է. կ՚ուզեմ բոլոր հպատակներուս հետ միաբանութեամբ աշխատիլ և կը խնդրեմ Աստուծմէ որ յաջողինք»։ Սուլթանը ժամ 1½ին Տոլմա Պաղչէ վերադարձաւ Սեօյիւտլի շոգենաւով։ Թէ՛ ժամանումի և թէ վերադարձի միջոցին կայսրը իր մեծաքանքները շնորհեց Պէյքօզի դաշտը գտնուող ժողովրդեան։ Սուլթանը երբ Պէյքօզէն շոգենաւ կը մտնէր, հօն հաւաքուած ժողովուրդին ուղղելով խօսքը ըսաւ.

«Ձանձրութիւն յանձն առիք. գոհ եղայ. ջերմ շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ։» Ժողովուրդը պատասխանեց.— «Կ՚աղերսենք որ միշտ հոս այցելելու շնորհն ընէք։»

—Սուլթանը շատ գոհ մնաց երէկուան կատարած ուղեւորութենէն։

—Կայսրը, Սուլթան Ահմէտի մզկիթէն մեկնելու պահուն, հրամայեց կրօնաւորներուն որ իր նախնիքին գերեզմանին վրայ աղօթքներ կարդացուին։

— Սուլթանը երբ մզկիթին առջեւ կառքէն վար կ՚իջնէր, Մագպուլէ անուն աղջիկ մը մատոյց սեւ թաւիշէ բարձիկի վրայ բանուած վերտառութիւն մը, զոր կայսրը ընդունեց։ Նոյն միջոցին Սուլթանը տեսաւ զինուորական հագուստ կրող տղեկ մը, զոր փայփայեց և «Աստուած պահէ» ըսաւ։

ՀԱՄԻՏԻՆ խոհարարապետ՝ Ֆրանսացի մը իր դիզեալ ամսաթոշակները պահանջեր է կայս. անձնական գանձէն, բայց պատասխան ստացեր է թէ իր ամսաթոշակները արձանագրուած չեն նոյն գանձուն մէջ, որով անկէ չեն կրնար վճարուիլ։

ՅՈՒՆԱՐԷՆ թերթերը կ՚ըսեն թէ ծովային նախարարութիւնը իբրեւ կամաւոր զինուորական ծառայութեան մէջ ընդունած է շատ մը Յոյներ, որոնք նաւահանգիստի վերատեսչութեան կողմէ տրուած վկայականներ ներկայացուցած են՝ առեւտրական նաւերու մէջ ծառայած ըլլալնին հաստատող։

ԱՆԳԼԻԱ պիտի ղրկուին մէկ քանի սպաներ՝ իրենց ուսումը աւարտելու համար։

ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Բ. Դուռը բոլոր նահանգներէն հեռագրով տեղեկութիւն ուզած էր՝ հասկնալու յետադիմութեան մասնակցող նահանգները և ժողովրդեան մասնակցութեան աստիճանը։ Եկած պատասխանները կարդացուեցան Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Ահաւասիկ այդ քննութեանց արդիւնքը.— Յետադիմական ընթացքի մէջ բնաւ չգտնուող նահանգներն են՝ Սելանիկ, Շքօտրա, Գոսովա, Եանեա, Վան, Արշիպեղագոսի կղզիները ու Խարբերդ։ Ահաւասիկ յետադիմական ձեռնարկներ ընող նահանգները և անոնց մասին տրուած որոշումները.— Իզմիր (զինուորներուն թիւը պէտք է աւելցնել), Պիթլիս (այդ տեղի զօրաց թիւը 300էն 600ի պէտք է բարձրացնել), Մանաստըր (տեղական ոյժը բաւական է անդորրութիւնը պահպանելու), Ատանա (հոս հաւաքուած զինուորական ոյժերով խիստ միջոցներ ձեռք առնուած են), Պաղտատ ու Պասրա (այս տեղի պաշտօնեաները յետադիմութեան հակամէտ են, որով հետզհետէ պէտք է փոխուին), Սըվազ (երեք զօրախումբեր պիտի ղրկուին յետադիմական ընթացքներու մէջ գտնուող վայրերը և պէտք եղած հսկողութիւնը պիտի կատարուի)։ Միւս նահանգներէն տակաւին տեղեկութիւն առնուած չէ։

ԻՏՋԷՏԻ համար ծանուցուեցաւ որ Էլ-Մուէյէտ լրագրին բաժիններուն մեծ մասը գնած է՝ Սահմանադրութեան դէմ գործելու համար։ Պէյրութէն ու Դամասկոսէն առնուած լուրերու նայելով, ժողովուրդը կը պատռէ այդ թերթը։

Պ. ՊՈՒՎԱՌ, Կ. Պոլսոյ բարեզարդութեան մասին քաղաքապետին հետ կարծիքի համաձայնութիւն չկրնալով գոյացնել, Բարիզ դարձեր է, կ՚ըսէ Իգդիհատ։ Այդ գործը պիտի յանձնուի ճարտարապետ Վէտատ պէյի։

ՕՍՄ. ՔՈՄԻՏԷՆ.— Սելանիկէն կը հեռագրեն [illegible] թէ Օսմ. Մ. ու Յ. Քոմիտէն նախաձեռնութիւն մը առած է մակեդոնական խնդիրը լուծելու նպատակով։ Այդ Քոմիտէն վարչական և խաղաղեցուցիչ ընկերակցութիւն մը կազմած է։ Այդ մարմինը նահանգներու, գաւառներու, գաւառակներու և գիւղախումբերու մէջ քոմիտէներ պիտի կազմէ բոլոր ազգութիւններէն բաղկացած՝ ցեղական, եկեղեցական և տնտեսական խնդիրները կարգադրելու համար։ Օսմ. Մ. ու Յ. Քոմիտէն միեւնոյն ատեն ընդհանուր ծրագիր մը հրատարակած է՝ ծանուցանող թէ ասկէ վերջը քաղաքական կուսակցութեան մը վերածուած է «Յառաջդիմական Կուսակցութիւն» անունով։ Այդ ծրագիրը բաշխուած է Խորհրդարանին անդամներուն։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ նոր դեսպան Պ. Մոռիս Պոմբառ ծնած է Մէցի մէջ 1854 մայիս 17ին։ Ամուսնացած է Օր. Կապրիէլ Լը Պառպիէ տը Պլինիէրի հետ, որ քոյրն է Սդոքօլմի ու Պելկրատի ֆրանսական դեսպանատանց նախկին առաջին քարտուղարին։ Պ. Պոմբառ յաջորդաբար պաշտօնավարած է Մատակասքարի ու Սեւ Լերան մէջ։ 1892ին տնօրէն եղած է Ֆրանսայի արտաքին գործոց պաշտօնարանին հիւպատոսական դիւանին։ 1900ին Բեդերպուրկի դեսպան կարգուած է։ Անցեալ տարիէն ի վեր անպաշտօն էր։ Ունի Պատուոյ Լէգէոնի երրորդ աստիճանը։

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿԸ.— Օսմանիշէր Լոյտ կ՚ըսէ թէ պաշարման վիճակը պիտի շարունակուի մինչեւ Ռամազանի վերջը, և յետոյ պիտի վերցուի։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ.— Սկիւտարի կառավարչութեան կողմէ ղրկուած պաշտօնական ծանուցումէ մը կ՚երեւայ թէ անոնք որ ոստիկան կ՚ուզեն արձանագրուիլ, պարտին հետեւեալ հանգամանքները ունենալ.— 1. Հասակ՝ մէկ մեդր 66 սանդիմէն վար չպիտի ըլլայ, կուրծքին լայնքն ալ՝ 30 սանդիմէն. իսկ կուրծքին շըրջապատը 90 սանդիմէն պակաս չպիտի ըլլայ։ Մարմնոյն անդամները ո և է կերպով պակաս չպիտի ըլլան։ 2. Տարիքը՝ 20էն վար և 30էն վեր չպիտի ըլլայ։ Թէ՛ ինք և թէ ընտանիքը բարքով մաքուր պիտի ըլլան։ Ինքը ամուրի պիտի ըլլայ, և գէթ՝ բազմանդամ ընտանիք մը ապրեցնելու հոգէն։ Գինեմոլ, խաղամոլ, են. չպիտի ըլլայ 4. Թուրքերէն լաւ ընթերցում և ուղղագրութիւն, պէտք եղածին չափ հիսապ, չորս գործողութիւն, քիչ մըն ալ հասարակ և տասնորդական կոտորակ պիտի գիտնայ։ Անոնք որ քննութեամբ ոստիկանական պաշտօնեայ կամ քօմիսէրի օգնական պիտի ըլլան, պարտաւոր պիտի ըլլան ոստիկանական վարժարան յաճախել։ Պիտի ընտրուին օտար կամ տեղական լեզուներ գիտցողները։ 5. Քօմիսէրի օգնականութեան համար պայման է Իտատիէ վարժարաններէ լաւ վկայական մը, Գ. քօմիսէրութեան համար՝ Իտատիէ վարժարաններու ամենալաւ վկայական, Բ. քօմիսէրի օգնականութեան համար իրաւագիտական և քաղաքային վարժարաններու լաւ վկայական, իսկ Ա. քօմիսէրութեան համար այս երկու վարժարաններէն ամենալաւ վկայական ունենալ։ Քօմիսէրութեան համար ամուրի ըլլալու պայման չկայ։ Կատարուող վերակազմութեան համեմատ, ոստիկանի ամսաթոշակ որոշուած է 400, օգն. քօմիսէրի՝ 600, Գ. կարգի քօմիսէրի՝ 800, Բ. կարգի քօմիսէրի 1000 և Ա. կարգի քօմիսէրի 1200 ղրշ.։ Առանց ցեղի և կրօնի խտրութեան ամէն օսմանցի պիտի ընդունուի։ Հարկ եղած վկայականներով մինչեւ Մայիս 31 պէտք է դիմել կառավարչատուն։

ՏԷՕՐԹ ԵՕԼԻ ԴԷՊՔԸ.— Ատանայի կուսակալը 22 մայիս թուով կը հեռագրէ. «Տէօրթ Եօլի պահակ զինուորներէն Սկիւտարցի Րուհի անուն չավուշ մը իր պաշտօնէն վտարուելէն բարկանալով, զէնքը կ՚առնէ և դէպ ի ծովեզրը ուղղուելով կ՚անհետանայ։ Այդ գիշերը, որ օդը անձրեւոտ և շատ մութ էր, ժամը 2ին ատեններ գինով վիճակի մէջ զինուորներու բանակած տեղը զէնք կը պարպէ։ Հրազէնին որո՛ւ կողմէ և ի՛նչ պատճառաւ արձակուիլը գիտնալ կարելի չըլլալով, զինուորները զէնք կը գործածեն և հինգ թնդանօթ օդը կ՚արձակեն, ուրկէ Տէօրթ Եօլի բնակիչներէն երկու հոգի կը սպաննուին։ Յետոյ, գործը կը հասկցուի, Րուհին ողջ ձեռք կ՚անցուի. բայց անոր արձակած զէնքերէն զինուոր մը կը սպաննուի և 6 զինուոր կը վիրաւորուին։ Զինուորներուն բանակած տեղն ու զօրանոցը Տէօրթ Եօլի եզրը ըլլալուն, այդ գիւղին Քրիստոնեաները կ՚ահաբեկին, սակայն խնդիրը զինուորի մը անհարկի վարմունքին հետեւանքն էր։ Րուհի ողջ ձեռք անցնելով զինուորական հրամանատարին որոշումով տեղւոյն պատերազմական ատեանին առջեւ պիտի դատուի, իր արժանի պատիժը կրելու համար։»

«**ՕՍՄԱՆԼԸ**» օդապարիկը երէկ ժամ 7½ին վերելք մը կատարեց Թագսիմի մարզարանէն։ Մէջը կը գտնուէին երկու Ֆրանսացիներէն զատ, Օսմ. Պանքայի պաշտօնեաներէն Պ. Բօբէ, Բերայի Թաղապետութեան ճարտարագէտներէն Նէվրէս պէյ ու [illegible] խմբագիրներէն Պ. Տիմոթըւօ։ Նախապէս երկու փոքրիկ օդապարիկներով հովին ուղղութիւնը հասկցուեցաւ։ Օսմանլը 300 մեդրի չափ բարձրանալով Գարաքէօյի կամուրջին ուղղութեամբ Պոլսոյ կողմը անցաւ և Թօփգաբուի դուրսը բանակտեղին մէջ վար իջաւ։ Վաղն ալ վերելք մը պիտի կատարէ։ Կայսերազուն իշխաններէն Թէվֆիք էֆ. մէջը պիտի գտնուի։ Օդապարիկը երէկ Ղալաթիոյ աշտարակին մօտէն անցած ատեն սկսաւ իջնել, որով աւազ նետեց և նորէն բարձրացաւ։

ԼԻԲԱՆԱՆ.— Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ՚ըսէ թէ Լիբանանի կառավարչին ապարանքին վրայ պոմպա արձակողները Իզզէդի նախագահութեան տակ կազմուած ընկերութեան անդամներն են. Նպատակ ունէին օտար միջամտութիւն առաջ բերել։ Բ. Դուռը զինուոր պիտի ղրկէ Լիբանան. Նաեւ տէրութեանց ուղղեալ ծանուցագիր մը կը պատրաստէ՝ անգլիական մարտանաւերու Պէրութի առջեւ ժամանումը հաւանական նկատուելով։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ գիշեր ժամը 1ին հրդեհ ծագեցաւ Եըլտըզի մարզարանին դէմը գտնուած զինուորներու պարապ տաղաւարներէն։ Կրակը տարածուեցաւ նաեւ մօտը գտնուած հագուստի մթերանոցները։ Այդ շէնքերուն հետ այրեցան նաեւ մեծաքանակ նոր ու հին հագուստներ։

ՏՕՔԹ. ԱՐԻՍՏԻԴԻ փաշայի կողմէ ապտակուած օսմ. երեսփոխան Ալեք. Բավլովիչի դատը պաշտպանել յանձն չէ առեր Գրիգոր էֆ. Զոհրապ իր բազմաթիւ զբաղումներուն և իրաւաբանական վարժարանին մէջ իր դասերուն պատճառաւ, բայց իր տեղը ուրիշ Հայ փաստաբան մը ցոյց տուեր է։

ՇԱՀԵԿԱՆ ԼՈՒՐ ՄԸ.— Ահաւասիկ լուր մը, որ անշուշտ պիտի շահագրգռէ մեր ընթերցողները։ Կ՚իմանանք թէ Իզմիրի արեւելեան գորգերու մեծ գործարանը, Թի Օրիէնթըլ Քէրբէթ Մէնիւֆաքչըրըրս Լիմիթըտ, որ չընկրկիր ո և է զոհողութեան առջեւ, իր բազմաթիւ և յարաճուն յաճախորդներու խնդրանքները գոհացնելու համար, մեր հրապարակը օժտած է իր շինած արեւելեան գորգերու ճոխ մթերքով մը։ Այդ գորգերը ցուցադրուած են այն ընդարձակ և շքեղ վաճառատանց մէջ, զորս այդ Ընկերութիւնը յարդարած է Սթամպօլեան խանի մէջ, Պոլիս, Պահչէ Գաբու։ Այսուհետեւ շատ դիւրացած է վստահօրէն լաւ գորգ մը գնելու հարցը. կը բաւէ այդ վաճառատուները այցելութիւն մը տալ։ Հետեւաբար մեր ընթերցողներուն ջերմապէս կը յանձնարարենք Սթամպօլեան խան երթալ, գորգերու մեծ այլազանութիւնը դիտելու համար, որոնք կրնան գոհացնել ամէն ճաշակ և մատչելի ըլլալ ամէն քսակներու։ Այդ հաստատութիւնը այցելելով լաւագոյն տպաւորութիւնը ունեցանք, և կը մաղթենք որ յիշեալ Ընկերութիւնը ունենայ այն յաջողութիւնը զոր ձեռք բերած է աշխարհիս միւս քաղաքներուն մէջ։

ԲԱՑՈՒՄ ԺԱՌՏԷՆ ՏԸ ԲԱՌԻԻ.— Այս գիշեր տեղի կ՚ունենայ բացումը Ժառտէն տը Բառիի (Օսման պէյ), որ հիանալի զբօսավայրի մը վերածուած է, շնորհիւ ձեռնարկուներու մեծ զոհողութեանց։ Պարտէզը գեղեցկօրէն յարդարուած է և մուտքի համար 20 տոմսերով բաժանորդագրութեան տետրակներ կան, 10 ղրուշ մէկ տետրակը։ Ժամանցի ամէն միջոցներ տրամադրելի են զբօսաշրջիկներուն համար, որոնք հաճոյքով պիտի դիմեն Ժառտէն տը Բառի։ Զմշկումի սրահը նորութիւն մըն է Կ. Պոլսոյ համար։ Վարիէթէի լաւ խումբ մը, կարող դերակատարներէ բաղկացած, հաճելի ներկայացումներ պիտի տայ։ Այս գիշեր, պարտէզին բացման առթիւ, փայլուն ներկայացում մը սարքուած է, և յայտագրին մէջ կան քօմէտիներ, պարերգներ և գեղարուեստական լուսարձակումներ։ Օֆէնպախի Քուֆուրիէի օփէրէթէն մէկ արարուած մը պիտի ներկայացուի։ Նուագախումբը 20 նուագածուներէ կը բաղկանայ։ Հասոյթը յատկացուած է ազատութեան զոհերուն յիշատակարանին ի նպաստ բացուած հանգանակութեան։ Ժառտէն տը Բառիի մէջ կը գտնուի ճաշարան։ Սպասարկութիւնը շատ կանոնաւոր պիտի ըլլայ։ Այս գիշերուան ներկայացումի տոմսակներուն գինն է 20 և 10 ղրուշ։ Վաղը ցերեկ, Իտալիոյ ազգ. տօնին առթիւ, ցերեկոյթ ժամը 5ին (Ր. Թ.) և երեկոյթ ժամը 9ին։

ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Պոլիս, Գոճամաճ Օղլու խան, թիւ 10

Ծանօթ փաստաբան Միքայէլ էֆ. Նէշանէրճեան այս անգամ Պրուսայէն մայրաքաղաքս փոխադրուելով, իր գրասենեակը հաստատած է վերոյիշեալ խանը։ Ամէն օր, բաց ի ուրբաթէ, կէսօրէն առաջ կ՚ընդունի յաճախորդներու այցելութիւնը։ Կը ստանձնէ վաճառականական և պատժական դատեր ու կը կատարէ խորհրդակցութիւններ, շատ չափաւոր գիներով։ 8—3

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԻՆ ՆԻՍՏԸ

ԴՈՒՐԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԸՆՏՐՈՒԱԾ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Ազգ. Երեսփ. Ժողովը երէկ կէսդռնփակ նիստ ունեցաւ Մայր եկեղեցւոյն մէջ Մինաս Չերազ էֆ.ի ատենապետութեամբ և իբր օրակարգ ունենալով Պատրիարքի ընտրութիւնը։ Ատեանը բացուեցաւ ժամը 7.30ին 72 երեսփոխաններու ներկայութեանը։ Ժողովը վաւերացուց Վարդգէսի, Վահան Փափազեանի, Գեղամի, Արտաշէս Ֆնտգլեանի, Երուանդ Սրմաքէշխանլեանի, Սմբատ Բիւրատի և Խաչատուր էֆ.ներու երեսփոխանական ընտրութիւնը։

Համագումարին կողմէ եկեղ. երեսփոխան ընտրուած էին Ղեւոնդ Ծ. Վ. Դուրեան, Վահան Ծ. Վ. Տ. Մինասեան և Մաղաքիա եպս. Տէրունեան։ Շահրիկեան և Վարդգէս ընդդիմացան Վահան վրդ.ի ընտրութեան վաւերացուելուն, յայտնելով թէ այս վարդապետը Ազգին զզուանքին արժանացած է իր խափիէութիւններով։ Ժողովը ստուար մեծամասնութեամբ բեկանեց Վահան վարդապետի ընտրութիւնը և անմիջապէս անցաւ պատրիարքական ընտրութեան։ Վռամշապուհ Մանուկեան խօսք առաւ առաջարկելու համար որ այս ընտրութիւնը յետաձգուի։ Ժողովը աղմուկի մէջ խեղդեց անոր առաջարկը։

Յ. Շահրիկեան օրակարգի մասին դիտողութիւն ընելով ըսաւ թէ ինչո՞ւ օրակարգ անցած չէր Երուսաղէմի խնդիրը, որուն այնքան ստիպողութիւն տրուած էր. պատասխանուեցաւ թէ Ազգ. Ժողովին հաւանութիւնը չէր առնուած այդ խնդիրը օրակարգին մէջ անցընելու համար։

Կարդացուեցաւ եկեղեցական Համագումար Ժողովի և Քաղ. Ժողովի պատրաստած ընտրելիներու ընդհանուր և հընգանուն ցանկերը։ Յ. Շահրիկեան բողոքեց Համագումարին պատրաստած այդ ցանկին դէմ, ուր կ՚երեւայ նաեւ այնպիսի եկեղեցական մը որուն երեսփոխանական ընտրութիւնը բեկանուած է Ազգ. Ժողովի կողմէ, մինչ Սահմանադրութիւնը կը տրամադրէ որ ընտրելի կրնան ըլլալ անբասիր կեանք ունեցողները միայն (Ծափեր)։ Ժողովը անցաւ քուէարկութեան։ Քուէհամարի քննիչ կարգուեցան չորս եկեղեցական և չորս աշխարհական երեսփոխաններ։ Այս միջոցին Տեղապահ Սրբազանը մեկնեցաւ։

Քուէարկողներու թիւն էր 91։

Գաղտնի քուէարկութիւնը հետեւեալ արդիւնքը տուաւ.—

	Քուէ
ԵՂԻՇԷ ԵՊԻՍԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ	54
Յովհաննէս եպիսկ. Արշարունի	30
Հմայեակ եպիսկ. Դիմաքսեան	3
Գէորգ եպիսկ. Երէցեան	1
Ձեռնպահ	3

Մինաս Չերազ ծանոյց քուէարկութեան արդիւնքը և աւելցուց.

—Հետեւապէս ըստ այս ձեւակերպութեան Պոլսոյ Պատրիարք ընտրուած է Եղիշէ եպիսկ. Դուրեան (ծափեր)։ Հիմա երկու ձեւակերպութիւն կը մնայ, ստորագրել Բ. Դուռ. տարուելիք օրինական մազպաթան և ընտրել պատուիրակութիւն մը Իզմիր երթալով Ն. Սրբազնութիւնը ի Պատրիարքական գահ հրաւիրելու համար։

Կարդացուեցաւ այդ մազպաթան, որ կը ծանուցանէր թէ Հայ ազգին երեսփոխանները Մայր եկեղեցւի մէջ հաւաքուելով ի հօրէ օսմանեան հպատակ և 55 տարին լրացուցած և կառավարութեան վըստահութիւնը վայելող եպիսկոպոսներու հնգանուն ցանկին վրայէն մեծամասնութեամբ Կ. Պոլսոյ Պատրիարք ընտրած են Եղիշէ Եպիսկ. Դուրեանը։

Բոլոր երեսփոխանները ստորագրեցին այս մազպաթան։ Յետոյ Տէրունեան Սրբազան, Գնել Վրդ. և Ս. Գարաեան ու Տօքթ. Թորգոմեան էֆ.ները հրաւիրակ նշանակուեցան Իզմիր երթալով Դուրեան Սրբազանը Պոլիս հրաւիրելու համար։ Այս կերպով վերջացան Պատրիարքական ընտրութեան ձեւակերպութիւնները։

Ժողովը անցաւ Օրակարգի երկրորդ հարցին.— Երուսաղէմի խնդիրը։

Ութը երեսփոխաններ Պատրիարքարան ելան՝ եկեղեցի հրաւիրելու համար Վեհ. Հայրապետը, որ փափաք յայտնած էր ներկայ գտնուիլ այս առթիւ կատարուելիք վիճաբանութիւններուն և իր հրաժեշտի ողջոյնը տալ Ազգ. Երեսփոխանութեան։

Ն. Ս. Օծութիւնը ընդունուեցաւ բուռն ծափերով և բազմեցաւ իրեն յատկացուած աթոռը։

Մինաս Ձերազ.—Վեհ. Կաթողիկոսն ըստ իր խոստման կուգայ իր հայրապետական ողջոյնները տալու համար մեզ։ Առաջին անգամն է որ Թրքահայոց Ազգ. Ժողովը իր մէջ կ'ունենայ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը։ Իզմիրլեան Կաթողիկոս Ազգ. Ժողովի ամէնէն պատկառելի անդամներէն մէկը եղած է և Թրքահայոց մէջ յաջողութեան դափնիներ շահած։ Ազգ. Երեսփոխանութիւնը երջանիկ պիտի ըլլայ իր հեղինակաւոր կարծիքը լսելով Երուսաղէմի խնդրոյն վրայ։ Հիմա խօսքը Պարգեւ էֆ. Փափազեանինն է կարդալու համար Երուսաղէմի քննիչ յանձնաժողովին տեղեկագիրը։ Պարգեւ էֆ. Փափազեան սկսաւ կարդալ այդ տեղեկագիրը, ուր նախ տեղեկութիւններ կը տրուէին յանձնաժողովին կատարած աշխատութեանց մասին։ Յանձնաժողովը ստուգած էր գլխաւորաբար որ

1.— Երուսաղէմի մեռած միաբաններուն պատկանող և վանքին թողուած շատ մը գոհարեղէններ չեն արձանագրուած տոմարին մէջ։

2. — Չեն արձանագրուած նաև վանքին՝ պատկանող 1000 ի չափ արժեթուղթեր։

3.— Տնօրէն Ժողովը ո՛չ վանքին կանոնագրութեան համաձայն ընտրուած է և ո՛չ ալ անոր համեմատ գործած։ Տնօրէն Ժողովի ատենագրութիւնները յաճախ չեն ստորագրուած և երբեմն ալ ոչ-անդամ միաբաններ ստորագրած են զայն։

4.— Ելեւմտից տեսուչը միևնոյն ատեն Տնօրէն Ժողովի անդամ չի կրնար ըլլալ, բայց ասոր հակառակ Ղեւոնդ Վրդ. երկար ատեն այդ ժողովին ատենապետը եղած է։

5.— Վանքին հաշիւներուն համար մայր-տոմար և ելեւմտացոյց գոյութիւն ունեցած չէ։

6.— Ոչ մէկ տոմար կամ արձանագրութիւն գոյութիւն ունեցած դրամներուն, ծախսուած գումարներուն և ունեցած պահանջներուն համար։

7.— 12 տարուան մէջ 18,000 ոսկիի չափ աւելի ծախսուած է, հիմ բռնելով առաջին տարուան ելեւմտացոյցը, քանի որ միւս տարիներուն մէջ ելեւմտացոյց գոյութիւն ունեցած չէ։

8.— Կարգ մը աւելորդ ծախքեր եղած են, ինչպէս խմբագիրներու տրուած դրամ (շանթաժ) են։

9.— Պոլսոյ Պատր. փոխանորդը (Երէցեան Սրբազան) շատ դէշ կերպով մատակարարած է հոս գտնուող կալուածները ու անոնցմէ շատեր այս կերպով ձեռքէ հանած է։

10.— Ծախքերու յաւելումը մէկ կողմէ, հասոյթներու նուազումը միւս կողմէ 12 տարուան մէջ 24,000 ոսկի բաց գոյացուցած են Երուսաղէմի մէջ։

11.— Ղեւոնդ Վրդ. իր պաշտօնավարութեան միջոցին շատ մը զեղծումներ գործած է թէ՛ գործառնութեանց և թէ հաշիւներուն մէջ։ Շատ մը հասոյթներ հաշիւներուն մէջ անցուցած չեն, մինչ անգոյ ծախքեր նշանակուած են մուտքի կողմը։

12.— Ղեւոնդ Վրդ. պարգեւաւոր արժեթուղթերուն և անոնց շահած պարգեւներուն մէջ շատ մը զեղծումներ կատարած է։ Կարդացուեցան այս առթիւ Ղեւոնդ Վրդ.էն Եսայի Պատրիարքին ուղղուած երկու խորհրդաւոր նամակներ։

Տեղեկագիրը, այս տասներկու կէտերը երկարօրէն պարզելէ վերջ, կը խօսէր կալուածներու նորոգութեան ու մատակարարութեան մէջ գործուած զեղծումներուն վրայ, ևն. ևն.։

Այս զեղծումներուն հետեւանքով վանքը մինչեւ 1908 Ապրիլ 30, 26564 ոսկի պարտք ունեցած է։

Ահա յանձնաժողովին եզրակացութիւնը.

1.—Պատասխանատու է միաբանական ընդհ. ժողովը, որ չէ բողոքած զեղծումներուն դէմ։

2.—Պատասխանատու է Տնօրէն ժողովը։

3.—Ղեւոնդ Վրդ. պատասխանատու է շատ մը զեղծումներու համար և պարտաւոր է վանքին վերադարձնել 13272 ոսկի։

4.—Պոլսոյ Պատ. փոխանորդ Երէցեան Սրբազան պատասխանատու է Պոլսոյ մէջ գործուած զեղծումներուն համար և պարտաւոր է 105 ոսկի վերադարձնել ազգին։

Որոշուեցաւ տպագրել այս տեղեկագիրը և ուրիշ նիստի մէջ երկարօրէն զբաղիլ անով։

Վեհ. Հայրապետը.— Հրաժեշտի ողջոյն տալէ առաջ, պարտք կը զգամ կարգ մը բացատրութիւններ տալ Երուսաղէմի խնդրոյն վրայ։ Երուսաղէմի խնդիրը ցարդ իբրեւ հաշուական խնդիր ցոյց տրուած էր. բայց գոհ եմ որ յանձնաժողովը իր մատը բուն վէրքին վրայ դրեր է և երեւան հաներ է որ խնդիրը վարչական զեղծումի խնդիր է, ինչ որ հասկցած եմ արդէն հոն անցուցած 12 տարիներու միջոցիս։ Այս խնդիրը պէտք է լրջօրէն զբաղեցնէ Ազգ. Ժողովը։ Տեղեկագրին մէջ տեղ մը յիշուեցաւ թէ անհոգաբար և հաշիւներու չնայուելուն պատճառով Եափայի եկեղեցիին հաշիւէն սաստիկ բաց գոյացած է։ Ես, այդ մասին ըսեմ թէ այդ եկեղեցիին տարեկան պիւտճէն նշանակուած է 350։ Բայց ինչ կ'ընէին, ամիս մը 50 ոսկի ծախք կը ցուցնէին, հետեւեալ ամիսը 70 ոսկի, յաջորդ ամիսը 80 ոսկի և այսպէսով պարտք մը գոյացաւ և հետզհետէ աւելցաւ որովհետեւ ոչ հարցնող կար, ոչ ալ փնտռող։ Ոմանք առարկեցին թէ Պոլիսը պէտք չէ Երուսաղէմի գործերուն խառնուի։ Կը հասկնամ որ վանքին կրօնական գործերը Պատրիարքը կարգադրէ, բայց չեմ կրնար ընդունիլ թէ այնքան մեծ վանքի մը տնտեսական գործերուն միայն միաբանական ժողովը խառնուի (Ծափեր)։ Քանի որ Ազգ. Ժողովը, որ ամբողջ Թուրքիոյ Հայոց գերագոյն մարմինն է, օրէնք մը դրած է վանքի մը համար, իրաւունք ունի այդ օրէնքին դէմ գործադրուած զեղծումներուն դէմ բողոքելու։ Ուշադրութեամբ նկատի առէք այս կէտը և ըստ այնմ շարժեցէք։ Ես այլեւս հոս չեմ իմ դիտողութիւններս ընելու համար. բայց վստահ եմ Ազգ. Ժողովին և Վարչութեան արդարադատութեան վրայ, և գոհ պիտի ըլլամ եթէ Էջմիածնի մէջ իմանամ թէ արդար վճիռ մը տրուած է։ Պարտականութիւն կը զգամ, Տեարք երեսփոխանք, հրապարակաւ շնորհակալութիւն յայտնելու այն ընդունելութեան համար զոր թէ՛ ճամբորդութեանս, թէ՛ Պոլսոյ մէջ հայ և ամենազգի ժողովուրդը ըրաւ ինծի Երուսաղէմէ դարձիս։ Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Պատկ. Ժողովիդ, որ հաճեցաւ երկրորդ անգամ Պատր. պաշտօնին ընտրել զիս, պաշտօն մը որ իր համարատուութիւնը ունի, ու երբ Վարչութիւնը իր երկարամեայ տեղեկագիրը տայ, իմ ալ բաժինս պիտի տեսնէք հոն, պատրաստ պիտի ըլլամ ձեր քննադատութիւնները լսելու։ Շնորհակալ եմ նաև Էջմիածնի մէջ գումարուած այն ժողովին որ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրեց իմ անարժան անձս։

«Բեղերսպուրկ ճամբորդութեանս մասին շատ մը զրոյցներ շրջեցան թէ՛ ժողովուրդին և թէ մամուլին մէջ։ Այս կէտը լուսաբանելու համար կուզեմ որ այս նամակին գոնէ Հայերէնը կարդացուի»։

Այս ըսելով իր կողմէ Ռուսական դեսպանին ուղղուած նամակի մը պատճէնը տուաւ Մինաս էֆ. Ձերազի, որ զայն բարձրաձայն կարդաց։ Յետոյ Վեհ. Հայրապետը բացատրութիւններ տուաւ այս գիրին վրայ, որով կ'ըսէր թէ ոչ իբրեւ Կաթողիկոս, այլ իբրեւ Եպիսկոպոս անպաշտօն կերպով պիտի ներկայանար Ցարին։ Յետոյ պատմեց Սուլթանին իր այցելութիւնը. այս առթիւ իր փափաքով կարդացուեցաւ այն թուղթը զոր կարդացած էր կայսեր առջեւ։ Ն. Ս. Օծութիւնը շարունակեց հետեւեալ կերպով.

«Հայրապետը երեք հանգամանք ունի իր վրայ, Պատրիարք Ռուսահայոց, Վանահայր Մայր Աթոռի միաբանութեան և Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց։ Այս հանգամանքներուն համաձայն Հայրապետը պատասխանատուութիւններ ունի Աստուծոյ, Կայսեր և Ազգին առջեւ։ Երբ այս ծանր պաշտօնը ստանձնելու կ'երթամ, իրաւունք ունիմ ամբողջ ազգին աջակցութիւնը վայելելու, առանց այդ աջակցութեան կը խոստովանիմ որ պիտի չկրնամ բան մը ընել»։

Ն. Ս. Օծութիւնը յետոյ խօսեցաւ եկեղեցականութեան և եկեղեցական բարենորոգումներու վրայ։

«Հիմա կարգ մը գաղափարներ տարածուած են, ժողովուրդը եկեղեցիէն ուծացնելու համար։ Կը խնդրեմ ժողովուրդէն որ զգոյշ ըլլայ այս մասին, որպէսզի դժուարութիւններ չյարուցանէ իր Հայրապետին առջեւ։ Եկեղեցականութիւնը պէտք չէ որ կուսակցական վէճերու մէջ մտնէ։ Եկեղեցական մը ամէն կուսակցութենէ վեր պէտք է ըլլայ լիովին օգտակար կարենալ ըլլալու համար։

Հայրապետը ապա փափաք յայտնեց որ երկու կաթողիկոսութեանց յարաբերութիւնները ճշդուին։ Խնդրեց նաև որ 1894 դեկտ. 20ին իր ըրած երդումը արձանագրուի այսօրուան նիստին ատենագրութեան մէջ, որպէս զի ամէն ոք հասկնայ թէ Իզմիրլեան Թագաւորութիւն, իշխանութիւն չէ խնդրած, այլ կեանքի, ինչքի ու պատուի ապահովութիւն։ Լրագրութեան վրայ խօսելով, յորդորեց որ թերթերը կանխաւ համաձայնելով իրենց մէջ, զգոյշ լեզու մը գործածեն։ Յետոյ հրաժեշտ առաւ ազգ. երեսփոխաններէն։

Ժողովին բուռն ծափերուն մէջ Վեհ. Հայրապետը աւարտեց իր ճառը, որ մեծապէս յուզեց երեսփոխանները։

Նորին Սուրբ Օծութեան կողմէ, արտասանուած «Հայր մեր»է մը վերջ, Ատենապետ Մինաս էֆ. Ձերազ երկու խօսքով շնորհակալութիւն յայտնեց և փոխադարձաբար ողջերթ մաղթեց Վեհ. Հայրապետին, որ մեկնեցաւ տաճարէն։

Քիչ յետոյ նիստը վերջացաւ։

ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ Կ. ՊՈԼՍԷՆ

Այս առտու, կանուխէն, եկեղեցական ու աշխարհական բազմաթիւ ծանօթ անձեր որոնց անունը անկարելի է հոս յիշել մի առ մի, Սելամլըք երթալով Վեհ. Կաթողիկոսին ողջերթ մաղթեցին։ Ազգ. և Վարչ. Ժողովի անդամներէն զատ, Թաղ. Խորհուրդներու, Գալֆաեան Որբանոցի և Վենետիկի Միաբանութեան կողմէ ներկայացուցիչներ եկան հրաժեշտ առնելու Ն. Վեհափառութենէն։ Վեհ. Հայրապետը ամէնքին ալ քաղցր ու խրախուսիչ խօսք մը կ'ընէր։ Ժամը մէկուկէսին Ս. Հայրապետը կաթ. հրաւիրակներուն և ներկայ եպիսկոպոսներուն, վարդապետներուն ու քահանաներուն հետ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին երթալով, պահ մը լուռ աղօթելէ վերջ «Տէր ուղղեա զգնացս մեր» սաղմոսը և մաղթանքներու քարոզներ կարդացուեցան։ Յետոյ Վեհ. Հայրապետը եկեղեցին լեցնող խուռն բազմութեան դառնալով հետեւեալը խօսեցաւ. «Վերջին վայրկեաններս է որ ձեր մօտ կը գտնուիմ։ Ն. Մեծութիւն Նիքոլա Բ. Կայսրը իմ պաշտօնս վաւերացուցած ըլլալով, կը բաժնուիմ ձեզմէ. թէեւ ես կը մեկնիմ, բայց սիրտս, հոգիս, զգացումներս ձեզի հետ են. այս վայրկեանները մեծ նշանակութիւն ունին. ընդհանուր պաշտօն մը յանձնուած է ինծի. պիտի ջանամ զայն գործածել յօգուտ և ի բարգաւաճումն Հայ Եկեղեցւոյ, աջակցութեամբ Հայ ժողովուրդին։» Ապա յորդորեց ժողովուրդը յոյսը չկտրել Ամենակալ Տէրոջմէ որ ծանր պարագաներու տակ պիտի պահպանէ զայն։ «Վերջին միակ բառովս կ'ըսեմ. Աստուած օգնէ ձեզ և Իր հովանին մի՛շտ Հայ Ազգին վրայէն անպակաս ընէ. մի՛շտ հաստատ մնացէք ձեր Ս. Հաւատքին մէջ։» Ապա Վեհ. Սուլթանին և Վեհ. Ցարին համար բարեմաղթութիւններ ըրաւ։ Բոլոր մաղթանքներուն ժողովուրդը «ամէն»ներով կը պատասխանէր։

Եկեղեցականներու և աշխարհականներու միանուագ «Հայր մեր»ի երգեցողութենէ վերջ, Վեհ. Հայրապետը և իր հետեւորդները եկեղեցւոյ դրան առջեւ լուսանկարուելով, բազմաթիւ շքեղ լանտոներու մէջ և իջան Թօփհանէի քարափը։ Ա. լանտոյին մէջ բազմած էր Վեհ. Տ. Տ. Իզմիրլեան Ս. Կաթողիկոսը, իր դէմն ունենալով ռուս դեսպանատան Ա. թարգման Պ. Մայքօֆ, իսկ միւս կառքերուն մէջ՝ Բ. թարգմանը, գավասներ, չաւթիրներ և Տ. Տ. Գարեգին Սաթունեանց, Արշարունի Սրբազանները, Մինաս Ձերազ և Ս. Գարաեան էֆ.ները, Հմայեակ եպիսկ. Աշոտ եպսկ. Շախեան, Տօքթ. Թորգոմեան, Ղեւոնդ Վրդ., Մեսրոպ Վրդ., Գ. Թորգոմեան, Ա. Ֆընտըգլեան. Եղիշէ Վրդ. Չիլինկիրեան, Բաբգէն Վ., Հ. Ասատուր, Մաղաքիա և Արիստակէս եպսկ.ները, Գ. Վ. Պալագեան, Գնէլ Վրդ. Մեսրոպ Վրդ. Նշանեան, Ա. Գասպարեան, Գ. Շիրինեան, Լ. Բիւրքճեան. Արեւելքի, Մանզումէի, Ժամանակի և Կավօսի խմբագիրները ևն. ևն. ընդամէնը 15 կառք։ Այս հանդիսաւոր թափորը Բերա-Ղալաթիոյ ճամբով Թօփհանէի քարափը գնաց ուր դեսպանատան վեցզուգաթի նաւակի մը մէջ նստան Վեհ. Կաթողիկոսը, դեսպան. Ա. և Բ. թարգմանները, Սաթունեանց, Շախեան և Արշարունի Սրբազանները, և երկու նաւային սպաներ ու երկու գավասներ։ Ուրիշ նաւակի մը և շոգեմակոյկներու մէջ նստան եկեղ. և աշխարհական հրաւիրեալները և մամուլի ներկայացուցիչները որոնց պատշաճ յարգանքը չի զլացուեցաւ գոնէ այսօր։ Ղալաթիոյ քարափէն մինչեւ Թօփհանէի քարափը ինչպէս նաև ծովուն վրայ նաւակներով հազարաւոր ժողովուրդ կըսպասէր, կը ծափահարէր և «կեցցէ Վեհ. Կաթողիկոսը» կը գոչէր։

Շոգենաւին մէջ Ցունաց, Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարաններէն և Պուլկարաց Էկզարքարանէն մասնաւոր ներկայացուցիչներ և ծանօթ աշխարհականներ հրաժեշտ տուին և ողջերթ մաղթեցին Վեհ. Կաթողիկոսին և հրաւիրակներուն ինչպէս նաև Գր. Պալագեան, Մես. Նշանեան Վրդ.ներուն և Մ. էֆ. Ձերազի որոնք կ'ընկերանան Ն. Վեհափառութեան։ Կայս. Ա. Թիկնապահ Բէմզի պէյ ի դիմաց Վեհ. Սուլթանին ողջերթ մաղթելու եկած էր Վեհ. Կաթողիկոսին Որուն հրամանով պատշաճ հիւրասիրութիւններ եղան Բէմզի պէյի ինչպէս նաև միւս բոլոր հիւրերուն։ Վեհ. Կաթողիկոսը երկիցս շոգենաւին կամրջակը ելլելով բարեւեց և օրհնեց ժողովուրդը որ որոտընդոստ ծափերու մէջ «կեցցէ Վեհ. Կաթողիկոսը» կը գոչէր. ամէն մարդ յուզուած էր ու կ'արտասուէր և բարի երթ ու կարողութիւն կը մաղթէր Վեհ. Հայրապետին և իր հետեւորդներուն։ Ժամը 3ին ճամբայ ելաւ ռուսական Չիհաչեֆ շոգենաւը և Վեհ. Կաթողիկոսը դարձեալ կամրջակէն բարեւեց ժողովուրդը որ միշտ «կեցցէ», «Հուռռա» կը պոռար։ Արեւելքի խմբագրութիւնն ալ ողջերթ և կար ու կարողութիւն կը մաղթէ սիրեցեալ Իզմիրլեան Ս. Հայրիկին, հրաւիրակ եպսկ.ներուն, վրդ.ներուն և իր հետեւորդներուն։

ՊԱՂԷՇԷՆ հետեւեալ հեռագիրը ղրկուած է Հ. Յ. Դաշնակցութեան. «Քանի մը օրէ ի վեր կացութիւնը հետզհետէ կը ծանրանայ։ Խանութները նորէն գոցուեցան։ Քիւրտ քլիւպը շարունակ սպառնալիքներ կ'ուղղէ Հայերուն։ Այս Քլիւպին պետերը համբաւաւոր հարստահարիչներ են, որոնք մարտ 31ի խռովութեանց միջոցին հեռագիրներ ուղղած են Պոլիս՝ նախկին րեժիմին վերահաստատումը խնդրելով։ Անպատի՞ժ պիտի թողուին Համիտի այս հաւատարիմ ծառաները՝ երբ ինքն իսկ պատժուեցաւ։ Ասոնցմէ իւրաքանչիւրը Համիտ մըն՝է ժողովուրդին համար։ Սպաննուեցան չորս Հայեր, որոնց երկուքը եղբայր։ Այս խեղճերուն դիակները գտնուեցան Կարճկան գաւառակին Կարճար գիւղին մօտ գետի մը մէջէն։ Հոն գացած էին գրաստ գնելու համար։ Ուրիշ երկու Հայեր, Պօղոս և Գրիգոր, սպաննուեցան Ս. Խաչ վանքին մօտ Սէյտ Ալիի ծառաներուն կողմէ։ Մարդասպանները անպատիժ կը մնան։ Կառավարութիւնը անտարբեր է։»

ԴՐ. ԷՖ. ԶՕՀՐԱՊ Ազգ. Պատրիարքարանին կողմէ Ցունաց Պատրիարքարանը երթալով Եոաքիմ Պատրիարքին հետ կարծիքներու փոխանակութիւն մը կատարեր է ոչ-իսլամներու զինուորագրութեան խնդրի մասին։

ՄՈՒՇԷՆ կը հեռագրուի. «Ապտիւլ Համիտի գահընկեցութիւնը և նահանգներուն դէպքերը վերջին աստիճան յուզելով իսլամ բնակչութիւնը, րէաքսիոնէրական շարժում առաջ բերած են։ Խիստ սպառնալից դրութեան մը մէջ կը գտնուինք։ Հայերը անուսարաստի մէջ են։ Րէաքսիոնէրները յաջողեցան ճամբել Սահմանադրութեան միակ կուսակիցը զոր ունէինք հոս։ Նախ Պիթլիս ղրկեցին զայն՝ դատուելու համար։ Վերադարձին՝ սարսափեցին ծանր սպառնալիքով որ հեռանայ, հակառակ կուսակալին և հրամանատարին պաշտպանութեան։ Պիթլիսի վալին ազդու հրամաններ տուաւ անոր մեկնումին համար։ Ոճրագործները շարժման մէջ են։ Հայերը իրենց թաղերն ապաստանեցան։ Ամէնքն ալ իրենց կուրծքերուն վրայ կը զգան ծանր մթնոլորտի մը ճնշումը, իբր թէ մօտ ըլլար փոթորիկին պայթումը։»

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ ԱՏԱՆԱՅԻ ՆԱՀԱՆԳԻՆ ՄԷՋ.—Ատանայէն ներքին գործոց նախարարութեան հասած հեռագրի մը համաձայն, որ մայիս 20 թուականը կը կրէ, Ատանայի մէջ խռովութեան հետեւանքով բանտարկուածներուն թիւն է 312 հոգի, որոնց 204ը իսլամ և 108ը՝ ոչ-իսլամ, Փօզանի մէջ՝ 27 իսլամ, 2 ոչ-իսլամ, Հաճընի մէջ՝ 50 ոչ-իսլամ, Գարսի մէջ՝ 11 իսլամ, 1 ոչ-իսլամ, Ճէքէի մէջ՝ 1 իսլամ, Մերսինի մէջ՝ 36 իսլամ և 9 ոչ-իսլամ, Թարսուսի մէջ՝ 103 իսլամ և 4 ոչ-իսլամ, Գարա Իսալուի մէջ՝ 15 ոչ-իսլամ։ Ընդամէնը 174 ոչ-իսլամ և 470 իսլամ ձերբակալուած են մինչեւ հիմա։

«ԹԱԳՎԻՄԸ ՎԱԳԱՅԻ»Ի մէջ կը կարդանք.—Թերթերու մէջ գրուած էր թէ Ատանայի և կարգ մը նահանգներու մէջ ծագած դէպքերը գործուած են գահընկէց կայսեր կողմէ կուսակալներուն տրուած հեռագիրներու վրայ։ Այս պարագան քննուեցաւ թղթատարական և հեռագրական վարչութեան կողմէ և հաստատուեցաւ թէ հեռագրական կայաններէն ատանկ հեռագիր չէ քաշուած։

ՔԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երէկ և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.—Տեղապահ Սրբազանը հաղորդած էր Համագումարին պատրիարքական ընտրելեաց տեղեկագիրը։ Ժողովը ուշադրութեան առաւ զայն, և ազգային Սահմանադրութեան Բ. յօդուածին համաձայն, նոյն ցուցակին մէջէն գաղտնի քուէարկութեամբ հինգ ընտրելիներ որոշեց և երէկ իսկ ընտրելեաց ցուցակը յայտագրեց Ազգ. Ժողովին։ Պատր. ընտրելիներն են՝ Դուրեան Եղիշէ, Յովակիմեան Ստեփաննոս, Պալեան Տրդատ, Մանկունի Վահրամ և Ճէվահիրճեան Սրբազանները։ Ժողովը որոշեց հրաւիրել Տնտես. Խորհուրդը, որպէս զի կատարէ կեդր. Սնտուկին պիւտճէին քուէարկութիւնը, զբաղի ազգ. տուրք գանձման խնդրով և ձեռք առնուած միջոցները ծանուցանէ Քաղաք. Ժողովին։ Ժողովը կարդաց Ատանայի պատուիրակներէն, ինչպէս նաև Զօզ Մարզուանէն, Տարսոնէն, Իսկէնտէրունէն հասած զանազան գրերը, պատահած դէպքերու մասին, և ինչ ինչ տնօրինութիւններ ըրաւ։

Շարժուն բանակի հրամանատար Շեվքէթ փաշա թէզքէրէով մը կը յայտնէ թէ մինչեւ որ զինուորագրութեան նոր օրէնքը պաշտօնապէս ընդունուի և հաստատուի Երեսփ. Ժողովին կողմէ, Պոլսոյ բնակիչներէն Ա. զօրաբանակին մէջ իբրեւ կամաւոր ծառայելու փափաքողներուն համար պատրաստուած է հրահանգի մը որուն օրինակը ղրկուած էր. Շեվքէթ փաշա կը հրաւիրէր որ անոնց օրինակները հաղորդուին պէտք եղած տեղերը, ի գիտութիւն հանրութեան։ Ժողովը Պատր. Տեղապահին յանձնեց պէտք եղած շրջաբերականը ուղղել։

«ՊԵՐԼԻՆԷՐ ԹԱԿՊԼԱԹ» կ'ըսէ թէ Ատանայի մէջ տրուած դատավճիռներուն նայելով, Ատանայի խռովութեան մէջ հաւասարապէս մասնակցութիւն ունեցած են Հայերը և Թուրքերը։

ՀԱՅ-ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԵՄ

ՎԱՂԸ ՊԻՏԻ ՔԱՐՈԶԵՆ. —

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին մէջ ժամը 2.30ին Բրօֆ. Յ. Հ. Ճէնիզեան։

⁂ Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 3ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։

⁂ Կէտիկ Փաշայի Ամերիկեան վարժարանին մէջ (Լանկայի եկեղեցիի պաշտամունք) ժամը 2.30ին Վեր. Գ. Տէմիրճեան։

⁂ Պայպըլ Հաուսի մատուռին մէջ ժամը 3ին Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան։

⁂ Խասգիւղի մատուռին մէջ ժամը 7ին Վեր. Ս. Յ. Զորիկեան։

ԵՐԻՏ. ՔՐԻՍ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹԱԺՈՂՈՎ

Գումգաբուի Միշըն Հաուսի մէջ ժամը 7.30ին։

⁂ Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամ 8ին։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՎԻԷՆՆԱ, 4 յունիս.— Ֆրանց-Եոզէֆ կայսրը այսօր ժամը 11ին ընդունեց այն օսմ. պատուիրակութիւնը, որ Սուլթան Մէհմէտ Ե.ի գահակալութիւնը ծանուցանելու պաշտօնը ունի։ Պատուիրակութիւնը Սուլթանին մէկ ինքնագիր նամակը յանձնեց։

ՓԱՐԻԶ.—Բըթի Բարիզիէն կը յայտարարէ թէ կրետական խնդիրը շատ մտահոգութիւն կը պատճառէ։ Միջազգային մեծ կարեւորութիւն ունի, մինչ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Գերմանիոյ բռնած դիրքն ալ բացայայտ չէ։ Կղզիին պաշտպան տէրութեանց մէջ չգտնուելնուն համար, անոնք պէտք չունին ո և է նախաձեռնութիւն ստանձնելու այդ մասին և հաւանաբար կը յուսան օգուտ քաղել ուրիշներու սխալներէն, իրենց ազդեցութիւնը ամրապնդելու համար Կ. Պոլսոյ մէջ։ Պ. Տընի Քոչէն թերթի մը մէջ ազդուապէս կը պաշտպանէ Կրետէն Յունաստանի միացնելու խնդիրը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, Մայիս 22/4 Յունիս

Օսմ. Թուղթ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	101 19
Ամէնէն բարձր գին	»	101 24
Ամէնէն վար գին	»	101 14
Ռումէլի Երկաթուղի գոյ	Ֆր.	173 62
Ամէնէն բարձր գին	»	173 75
Ամէնէն վար գին	»	173 37

ԲԱՑՈՒՄ, Մայիս 23/5 Յունիս

Օսմ. Թուղ. Միացեալ 4 % Ք.Կ.	Օ. Ո.	101 16
» » » ժամը 5ին	»	101 16
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	173 50
» » ժամը 5ին	»	173 50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	424
Անատ. երկթ. Պարտք. Ա. սերի	»	514 50
» » » Բ. սերի	»	510 —
» » բաժնեթուղթ.	Ա. Ո.	15 —
Շիրքէթի Խայրիէ	»	— —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	1 05

THE GLOBE TROTTER SHOE

ԼԱՒԱԳՈՅՆ
ԿՕՇԻԿՆԵՐԸ,
ԱՐԱՆՑ,
ԿԱՆԱՆՑ
ԵՒ
ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԸ
ԳՏՆՈՒԻՆ
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ՂԱԼԱԹԻԱ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ. — Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը նուազուրդի կը դնէ հետեւեալները. —

1000 ծրար Րէալ Թուղթ՝ տոմարի համար, ծրարը 17 քիլօնոց և 500 թերթէ բաղկացած. 500 ծրարը յանձնելի յուլիսի առաջին կիսուն, իսկ 500 ծրարն ալ՝ սեպտեմբերի երկրորդ կիսուն։

800 ծրար Էմբէրիալ Թուղթ տոմարի համար, ծրարը 25 քիլօնոց և 500 թերթէ բաղկացած. 400 ծրարը յանձնելի յուլիսի առաջին կիսուն իսկ 400 ծրարն ալ՝ սեպտեմբերի կիսուն։

600 ծրար Րէալ Թուղթ՝ Բավիայի տեսակէն, ճերմակ գոյնով, յանձնելի՝ յունիսի երկրորդ կիսուն։

2000 քիլօ, ամպալաժի Թուղթ, յունիսի երկրորդ կիսուն։

3000 նարոտ կտաւ, տոմարի համար։

500 ծրար ճերմակ խաւաքարտ՝ որուն 100 ծրարը՝ թիւ 15, 175 ծրարը՝ թիւ 20, 125 ծրարը՝ թիւ 25, 100 ծրարը՝ թիւ 30, յուլիսի երկրորդ կիսուն յանձնելի։

Անոնք որ կը փափագին նուազուրդին մասնակցիլ, պէտք է դիմեն Մատակարարական ճիւղին, ուր Թուղթերու, կտաւի և խաւաքարտի նմուշները իրենց տրամադրութեան տակ դրուած են։ Առժամեայ նուազուրդը տեղի պիտի ունենայ 1909 յունիս 3/16ին, կէս օրէն յետոյ ժամը 2ին։ Նուազուրդի մասնակցողներէն կը խնդրուի որ հայթայթուելիք ապրանքին %ին 10 արժէքովը երաշխաւորութեան գումար մը աւանդ ձգեն։ Ապրանքները պէտք է առանց ծախքի յանձնուին հեդր. Վարչութեան մթերանոցը։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

15/18 մայիս 1909 6—1

* * *

Ազդ.— Թողեալ Հասոյթներու Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ ատենէ մը ի վեր տիրող մշուշապատ և խոնաւ օդին հետեւանքով, այս տարի, հաւանական է որ միլտիու երեւան գայ այգիներուն մէջ։ Արդ, առաջքը առնելու համար այդ վտանգին, հարկ է հիմակուընէ այգիները ծծմբատել լուծոյթով մը, որուն երկու քիլօն՝ արջասպ է և երկու քիլօն՝ կրաջուր։ Դիտելի է որ այս ծծումբը բուժիչ չէ, այլ կանխարգել միջոց մը. հետեւաբար ազդեցութիւն չունի հիւանդութիւնը երեւան գալէն յետոյ։

3—1 Ընդհ. Տնօրէնութիւն

* * *

Ազդ.— 1881 դեկտ. 8/20ի կայս. հրամանագրի Ե. և ԺԳ. յօդուածներու և 1903 սեպտ. 1/14ի յարակից հրամանագրին ԺԲ. յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, Րումէլիի պարտաթուղթերու հետեւեալ թիւերը. 90,531, 172,073, 443,304, 443,305, 723,178, 1,557,182, 1,974.873, 1,974,875 որոնք պարգեւ շահած են 1879 օգոստ. 1ի վիճակահանութեան մէջ և վճարման համար չեն ներկայացուած, ջնջուած պիտի համարուին 1909 օգոստ. 1ին։ 9—1

* * *

Ազդ.—1881 դեկտ. 8/20ի կայս. հրամանագրի Ե. յօդուածի 5րդ հատուածին համաձայն, օսմ. Փոփոխեալ Պարտքի պարտաթուղթերու թիւ 40 կտրօնը, որուն պայմանաժամը, 1903 սեպտ. 1/14ին կ'աւարտի, եթէ մինչեւ 1909 սեպտ. 1/14 չգանձուի, Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան պիտի մնան։ 10—1

* * *

Ազդ. — 1890 ապրիլ 15/27ի կայս. հրամանագրի ԺԴ. յօդուածին համաձայն, 1890ի 4 % Բրիօրիթէ պարտաթուղթերու թիւ 26 կտրօնը, որուն պայմանաժամը կ'աւարտի 1903 սեպտ. 1/14ին, եթէ մինչեւ 1909 սեպտ. 1/14 չգանձուի, Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան պիտի մնայ։

14—1

---

700 դրուշ 700

ՋՐԻ

ԱմԷն յաճախորդ որ 50 դրուշի գնում կ'ընէ

ՇԸՄԻՋԸՐԻ ԻՆԻՎԵՐՍԷԼԷ

(Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 399)

ՋՐԻԱԲԱՐ ՊԻՏԻ ՍՏԱՆԱՅ

Վիճակահանութեան թիւ մը, երեք բաժիններէ բաղկացած։

Ամէն ամսու վերջը տեղի պիտի ունենայ վիճակահանութիւնը։

Շահողը իրաւունք պիտի ունենայ ստանալու՝

Ա. բաժնին համար 400 ղրշ.ի ապրանք
Բ. » » 200 » »
Գ. » » 100 » »

20—11

ԲԱՅՈՒՄ ՖԼՕՐԻԱՅԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ

ԱԶԴ.— Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ծանուցանելու հանրութեան թէ Ֆլօրիայէ պարտէզին բացումը տեղի ունեցած է 1909 ապրիլ 19 կիրակի օրը։ Այդ պարտէզը հաճելի ընծայելու համար զբօսասէրներուն, կարեւոր բարեփոխումներ կատարուած են։ Վրան գոց տեղ մը շինուած է, ի հարկին անձրեւէն պատսպարելու համար յաճախորդները։ Պիւֆէն բոլորովին կերպարանափոխ եղած է, որպէս զի ամէն յաճախորդ կարենայ թարմ գարեջուր խմել, շատ արագ սպասարկութեամբ, որքան ալ բազմութիւն ըլլայ։ Պոմոնթիի գարեջուրը, խիստ թարմ, զեղչուած գիներով պիտի տրուի և պարտէզին մէջ փակցուած ծանուցումներով գինը նշանակուած է։ Միւս ըմպելիներն ալ առաջնակարգ պիտի ըլլան և ամէն քսակի մատչելի։ Պէտք է ըսել որ աթոռներու և սեղաններու համար դրամ չպիտի առնուի։ Երթեւեկութիւնը դիւրացնելու համար, երկաթուղիի ընկերութիւնը շատ մը կառախումբեր պիտի կեցնէ Ֆլօրիայի առջեւ, ուրբաթ և կիրակի օրերը։

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Պոմօնթի գարեջրատան անանուն Ընկերութեան

12—7

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.

ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906էն 8,000,000 Ֆր.

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906էն 3,700,000 Ֆր.

ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասթր, Սկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Ջեքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Ջեքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալոնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—37

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն քուրոն, ամբողջովին վճարուած։
Պահեստի գումարներ 38,000,000 քուրոնի չափ։

Պոլսոյ գործակալութիւն՝ Էլքեաթիպ խան, Բերայի գործակալութիւն՝ Ս. Անթուան խան, Բերա, Մեծ-Փողոց։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամով ըլլալու են։ Յիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3 օր 100- 150 ոսկի գումարի համար
6 » 151- 200 » » »
10 » 201- 500 » » »
15 » 501-1000 » » «
30 » 1001 և անկէ վեր » »

Վինըր Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պանքան դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզած ատեն վճարելով տետրակին պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն խնայուած գումարը պարունակող տետրակ ալ կը յանձնէ անչափահասի անունով, բայց այդ պարագային, նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։

Խնայողական Սնտուկէն զատ, Վինըր Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ուրիշ գործառնութիւններով։

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. կարգի	Բ. կարգի
ՍԷԴԻ	ՆԱՑԴՕՔՐԻՍ
ՄԻՆԻՍ	ԷՄԷՑՍԻՍ
ՐԱՓՍԻՍ	ՊՈՒՋԻՐԻՍ
ԹԷՑՊԸՐ	ՄՕԷՐԻՍ
ՆԱՐՊՕՆ	ՖԱՑԷԼԻ
ՆԱՎԱՐԻՆ	ՖԱՐՕՍ
	ԹԻՊՕ

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին և կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն, բայց տեսչուհի չունին։ Սգեր.

Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գինն է 15
» » Բ. » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ ապրանքները Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի և Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ և Ընկ.
Գործակալ.—Ուիթոլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս

ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
31 Ճէմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՕՍՄ. ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՌՈՅՑԻ

ԱԶԴ. — Հանրութեան կը ծանուցուի թէ սառոյցի օսմ. անանուն Ընկերութիւնը իր սառոյցի մթերանոցները աւելցուցած է թէ՛ քաղաքին և թէ գիւղերուն մէջ, իր յաճախորդներուն հայթայթելու համար աժան սառոյց։ Նաև իր յաճախորդներուն տրամադրութեան տակ կը կը դնէ բաժանորդագրութեան տետրակներ, խիստ զեղչուած գիներով։ Բաժանորդագրութեան իւրաքանչիւր տետրակ պէտք է կնքուած ըլլայ Ընկերութեան չոր կնիքով, և կը պարունակէ 2, 4 և 8 օխա սառոյցի ընկալագիրներ, յաճախորդին փափագին համաձայն։ Գիները նշանակուած են իւրաքանչիւր ընկալագրի վրայ։ Տետրակները կը ծախուին մայրաքաղաքիս բոլոր նպարավաճառներուն մօտ, ինչպէս Տէմէթրաքօբուլօ, Էքօնօմիք, Մէսիրի, Բրօտիքթէօր տը Ֆրանս և Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, Սանտալճի խան, երկրորդ յարկը, ուր կարելի է աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններ ստանալ։

PHŒNIX ASSURANCE LD. Cº

"ՖԻՆԻՔՍ,,

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԻՆ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ
Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծանօթ իր պատուաւորութեամբ և վնասուց մէջ իր անմիջական վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յոյժ նպաստաւոր պայմաններով։

Ընկերութեան նշանաբանն եղած է
ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ ՎՆԱՍՈՒՑ

Ցարդ վճարուած է աւելի քան 27000000 անգլիական ոսկի։

Ընդհանուր գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց
Գ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիքալիս խան, Պանք Օթոմանի մօտ,
Ղալաթիա։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Ցունիս 8ին, Իօնի, Մարսիլիայէն
Ցունիս 13ին, Իմէրէդի, Սեւ Ծովէն
Ցունիս 22ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն
Ցունիս 29ին, Ժօնի, Սեւ Ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Ցունիս 8ին, Իօնի, Զօնկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Ցունիս 11ին, Իմէրէդի, Մարսիլիա։
Ցունիս 23ին, Ֆրիժի Սեւ Ծով
Ցունիս 30ին, Իօնի, Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 Ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 Ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 Ֆր. (Տիէպի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ, քարափին վրայ։

15 Թ. ԹԸՊՕՒԼ

ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵԱՆ ԶՈՀԵՐԸ

PIONATE DE FER RO
FER ROBIN

Անարիւն, տկար, վատոյժ մարդոց պիտի չհանդիպիք այլ եւս եթէ այս կարգի անձիք փորձեն անմիջապէս խմել ԲԷՐԹՕՆԱԹ ՏԸ ՖԷՐ ՌՕՊԻՆԸ որ ամբողջութեամբ անուշ և ույժ է. [illegible] գոյն դէմքեր ու [illegible] ծունկեր, ամիս մը միայն գործածեցէք ԲԷՐԹՕՆԱԹ ՏԸ ՖԷՐ ՌՕՊԻՆԸ և դուք [illegible] պիտի չհաւատաք [illegible] քին կայտառութեան [illegible] նոյն կազդուրումն [illegible] կերուն երիտասարդական [illegible] ժը տեսնելով։ Բարիզի Բժշկական Ակադեմին որ իրեն ներկայացուած հազարաւոր դեղերէն մէկուն իսկ հաւանութիւն չի տար, դրուատական [illegible] յանձնարարած է ԲԷՐԹՕՆԱԹ ՏԸ ՌՕՊԷՆը ամէն անոնց որոնք անարիւնութենէ կը տառապին, տկար, վատոյժ են և [illegible] կեանք մը կ'քաշկռտեն. կիներու [illegible] դի հիւանդութեանց համար [illegible] միակ դեղն է, որ իսկոյն կ'բուժէ [illegible] և շատ մը անպատեհ հետեւութիւններուն առաջքը կ'առնէ։ Փոքրիկ տուփ մը կրնայ տրուիլ կատարեալ ապահովութեամբ։ Կ'ծախուի մեծ դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ։ ՌՕՊԷՆ (Robin) անունը մի՛ մոռնաք պահանջել։

Cie 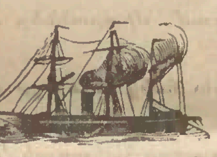 RUSSIE

Navigaiion à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթական երթեւեկութիւններ

Ցունիս
Դշ. 27 9 Ինէպօլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ և Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 27 9 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին։
Եշ. 28/10 Իզմիր, Պիրէոն և Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 28/10 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 29/11 Սեվաստոբոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 30/12 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 30 12 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիօս, Հռոդոս, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպօլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բօռ-Սաիտ և Աղեքս. ժամը 4ին։

بوستة خديوية

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերթ.

Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

«Իսմաիլիա» շոգենաւը, նաւապետ Անտէրլի՛չ, կիրակի, 6 յունիս 1909 (Ը. Ե.), կէս օրին Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ. իսկ երեքշաբթի 8 յունիս 1906 կէս օրէն ետքը ժամը 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր և Պիրէոն։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

«Մէնզալէհ» շոգենաւը նաւապետ Ֆրիմըն յունիս 5ին ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սագըզ, Հռոդոս, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ Հայֆա, Եաֆա, Բօրթ-Սաիտ և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը՝ Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի (30)

ՀԱՄԻՏԵԱՆ ՐԷԺԻՄԸ

Գրեց՝ ԲՕԼ ՏԸ ՌԷԿԼԱ

ԳԼՈՒԽ Զ.

ԱՊՏԻՒԼ ՀԱՄԻՏ ԻՇԽԱՆ ԵՒ ՎԵՀԱՊԵՏ ՈՒ ՄՈՒԼԻ ՀԱԼԱՖԻՔ

Արդ, ինչպէս ըսինք, կենդանական թագաւորութեան մէջ, Ապտիւլ-Համիտ նոյն իսկ աղուէս մը չպիտի ըլլար, այլ նիհար ու տխեղծ շնագայլ մը։

Ահա՛ այս մարդուն հետ է որ իբր եղբայր կը վարուի Վիլհէլմ Բ., ահա՛ այս մարդուն է որ եւրոպական տէրութիւնները ղրկած են իշխաններ, ծովակալներ, զօրավարներ և նուազ կարեւոր ուրիշ անձեր, իրենց անունով շնորհաւորութիւններ յայտնելու համար, Սուլթանին գահակալութեան 25րդ տարեդարձին առթիւ։

Եւրոպա աչք գոցելով ժամանակակից ամենէն մեծ մարդասպաններէ մէկուն տիրապետութեան, որ իբր արդարացում ունէր խելագարութեան մօտեցող անգիտակցութիւն մը, ամենէն մեծ արհամարհանքին արժանի չէ՞ միթէ. բայց ո՛չ թէ իր ժողովուրդները, այլ կառավարութիւնները պէտք է արհամարհուին։

ԳԼՈՒԽ Է.

ԿԱՐՄԻՐ ՍՈՒԼԹԱՆԸ ԵՒ ԿԻՆԵՐԸ

Ակնարկ մը իսլամութեան վրայ.— Մապէին կամ կայս. կանանոցը եւ իր կազմակերպութիւնը.—Առաւելութիւնները ու բերութիւնները.— Ա., Բ. եւ Գ. կարգի կիները.—Վալիտէ Սուլթան եւ ընդհ. վերակացուհին. Ապտիւլ-Համիտի տարփածիները. — Կիները ի՛նչպէս կը մտնեն կայսեր անկողին մէջ. — Հին տարփածիները ի՞նչ կ'ըլլան.— Կատակերգութիւններ, տռամներ եւ ողբերգութիւններ.— Եզրակացութիւն։

Ինչպէս ըսած ենք մեր նախորդ հատորներէն մէկուն մէջ, Թուրքիոյ ելեւմուտքին վնասող այդ հաստատութեան, այսինքն կայս. կանանոցին էութիւնը հասկնալու համար, պէտք է լաւ թափանցենք այն ոգին, որ մինչեւ հիմա իսլամութիւնը վարած է։

Սուլթանը կամ Խալիֆան հասարակ մահկանացու մը չէ, առանձնաշնորհումներու և իրաւունքներու տէր, որպէս զի ի փոխարէն աւելի կամ նուազ կարեւոր պարտականութիւններ ունենայ կատարելիք, այլ իսլամական օրէնքով՝ արարածներուն արարածն է ան։ Իր հոգեւորական և աշխարհական ամենազօր ազդեցութեամբը՝ Մուհամմէտի ներկայացուցիչն է երկրին վրայ, անոր սուրբը, ինչպէս Մուհամմէտ սուրբն ու փոխանորդն էր Աստուծոյ։

Վեհապետութեան մասին տիրող այս խեղճ ու միսթիքական ըմբռնումը այնքան գերբնական ուժ մը մը ստացած է որ Իսլամները մարդկային օրէնքներէն և մարդկութեան սովորական պայմաններէն վեր դասած են Սուլթանը։

Մեծազօր Բատիշահը չի կրնար ենթակայ ըլլալ հասարակ մահկանացուներու վրայ դրուած օրէնքներուն. անոնցմէ գերազաս բան մըն է, ինչպէս Աստուծոյ գաղափարը գերիվեր է ընկերական ու գիտական մեր բոլոր ըմբռնումներէն։

Իր հպատակներու կեանքին, հարստութեան և հոգին բացարձակ տէր, նոյն իսկ ամենէն նուիրական սովորոյթներէն զերծ կը մնայ իր բարձր անձնաւորութիւնը։

Ամուսնութեան սկզբունքը, այնպէս ինչպէս կ'ըմբռնենք մենք կամ իսլամները, չի կրնար կիրարկուիլ օսմ. կայսրութեան պետին վրայ։ Այդ սկզբունքը շատ բացայայտօրէն կը պարզուի սա առածով. «Սուլթանին համար արգելք չկայ։» Հետեւաբար՝ ըսել թէ այդ միահեծան վեհապետը շատ մը օրինաւոր կիներ և հարճեր ունի, կը նշանակէ խնդիրը պղտիկցնել ու այնպիսի դասակարգութեան մը մէջ մոլորիլ, որ ճշմարտութեան անհամապատասխան է։ Բայց որպէս զի յիշողութեան մէջ լաւ դրոշմուին իրերը, Թուրքիոյ վեհապետներուն կանանոցները պիտի նկարագրենք մեծ գիծերով։

Կայս. կանանոցը առանձին հաստատութիւն մըն է, ընկերական մարմնէն բոլորովին անջատ, որուն հիմնաքարը ըլլալ կը թուի, հիմնաքար մը որ եղականօրէն յարմարցուած է իսլամութեան կրօնական սկզբունքներուն։

Հուրիները չկարենալով եթերէն վար իջնել, հաւատացեալներու պետին տրամադրելի ըլլալու համար, իսկ այս վերջինն ալ չկարենալով իր ամենազօրութիւնը նուաստացնել, ժողովրդեան կիները իր մակարդակին հաւասարեցնելու աստիճան, միջին միջոցի մը դիմած են, Օսմանի ցեղը մշտնջենաւորելու համար. կայս. կանանոցը լեցուցած են դուրսէն եկած գերուհիներով, որոնք ո՛րչափ երկնքին նոյնքան ալ ազգին հետ յարաբերութիւն չունին։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ